

Természet Háza Tanösvény

A tanösvény az élővilágbarát kertművelésbe nyújt betekintést. A tanösvény a Természet Háza kertjében van, kb. 80 m hosszú. Az egyes állomásokat számozott és QR kóddal is ellátott karók jelölik, ez alapján lehet leporellónk és honlapunk leírásait azonosítani/elérni.

A TANÖSVÉNY ÁLLOMÁSAI

a. Élővilágbarát kert

Bárki segíthet a körülöttünk lakó –és sok helyen egyre inkább fogyatkozó- élőlényeknek: például lepkéknek, poszméheknek, szitakötőknek, békáknak, siklóknak, gyíkoknak, madaraknak, denevéreknek vagy éppen sünöknek. Ezzel nem csak az élővilág sokféleségét (biodiverzitást) védjük de látványukkal, megfigyelésükkel magunknak is sok örömet szerezhetünk, és hasznos segítőtársakra tehetünk szert a biológiai növényvédelemben.

Az élővilágbarát kert négy alapelve:

- **Táplálék:** nem csak etetéssel, hanem pl. természetes vagy idegenhonos díszítő tápnövények, többek között a méhek, lepkék számára virágport és nektárt adó virágok (csillagos őszirózsa, telekivirág, kislevelű hárs, levendula,

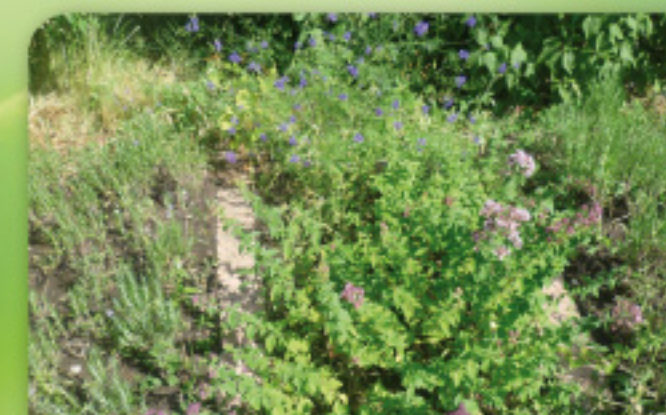
e. Gyógynövényes kert

A hagyományos népi kertek csakúgy mint a kolostori kertek bővelkedtek fűszer és gyógynövényekben. Ezek a növények nem csak a testet és leleket gyógyítják, de szemet is gyönyörködtetnek, illatukkal, nektárjukkal és virágporukkal lepkéket és méheket csalogatnak.

Kertünk élő gyógy és fűszernövényei:

Évelők: • **Közönséges levendula, kerti kakukkfű, közönséges szurokfű, orvosi zsálya, orvosi citromfű, csombormenta, rozmaring, kerti izsóp, kerti édeskömény, orvosi pemetefű, tárkony.**

Egynyáriak: • **bazsalikom, orvosi körömvirág, kerti csombor (borsfű), sáfrányos szeklice, kerti majoránna.**

Gyógynövényes kert

Szurokfű és látogatója (fecskefarkú lepke)

séges csíkbogár, közönséges keringőbogár, szitakötők közül a szép légivadász a levéllábú szitakötő és a lapos acsa, valamint a pettyes göte és a mocsári béka, stb.

A tó partján állva megfigyelhetjük a vizek, vízpartok növényi zónáit is:

1. zóna: Vízparti növények: ezek a tópart szélén levő növények hagyományos kerti talajban fejlődnek, de időnként elviselik a nedvesebb körülményeket (**indás ínfű, parlagi nefelejcs, stb.**)

2. zóna: Mocsári növények: ezek a folyamatos nedves talajt esetleg kisebb vízborítást igénylik is (pl. **mocsári gólyahír, vizimenta, sárga nőszirm, mocsári nefelejcs, stb.**)

3. zóna: Sekély vízi növények: folyamatos 20-40cm víz-takarást igénylő növények (**vízi hídör, kolokán, békaliliom, stb.**)

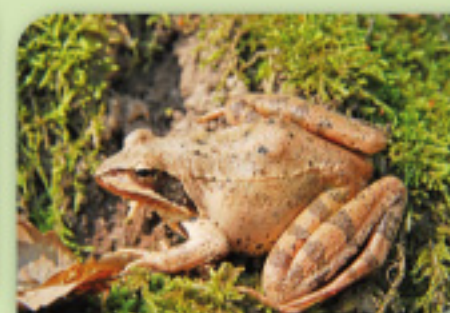
4. zóna: Mélyvízi és a víz alatt élő növények, úszónövények: (pl. **közönséges nád, széleslevelű gyékény, tündérfátyol, fehér tündérrózsa, apró békalencse, süllőhínár, csemege sulyom, stb.**)

Kerti tó

Erdei béka petecsomója

Erdei béka

Bővebben honlapunkon: <http://ronaorzo.csillagpark.hu>
Kiadja: Rónaörző Természetvédelmi Egyesület, 2014.
A projekt a Vidékfejlesztési Minisztérium Zöld Forrás Programja támogatásával valósul meg.
Azonosító: PTKF/1210/2013

lombból, elpusztult állatokból, állati ürülékből, a réteken és a legelőkön az előzőhöz hasonlóan növényi, állati és gombaeredetű szerves anyagokból, és a művelt területeken is a gyökér és szármaradványokból. Magunk is termelhetünk humuszt a kertben és a háztartásban keletkezett szerves hulladékokból. Ezt az eljárást komposztálásnak nevezzük. Kertünkben mi is használjuk a komposztálást, ami a legjobb lehetősége a szerves (növényi, állati, konyhai) hulladékok hasznosításának.

Komposztáló

d. Kerti tó

A természetes folyó és állóvizekben szegény, „szubmediterrán klímájú” Déli-Bükkben igazi oázist jelent a kerti tó, ahol a szitakötőktől, vizipoloskáktól és bogaraktól kezdve a csigákon, kagylókon, kételtűeken (békák, götek) keresztül a hullókgig számos állat találja meg élőhelyét, és ide járnak inni a környék méhei, lepkéi, madarai és kisemlősei.

Kis szerencsével megfigyelhetjük ezeket az élőlényeket, mikroszkóp alatt egy újabb csodálatos világ tárul elénk az egy és többsejtű apró élőlények sokasága (**papucsállatka, ostorosmoszat, csillárka, kerekeseféreg, stb.**)

A leggyakrabban itt megfigyelhető állatfajok: **molnárkafajok, hátonúszó poloska, sárgaszegélyű és közön-**

nyári orgona, stb.), madaraknak téli táplálékot adó bogyós cserjék (galagonya, húsos és veresgyűrű som, stb.) telepítésével is.

- **Víz:** itatóhely, kerti tó létesítése.
- **Élő-szaporodó-búvóhely:** megfelelően változatos környezet, búvó és fészkelőhelyek: idős fák, sövények, futónövények, fa és kőrakás, mesterséges odúk, stb. biztosítása.

- **Természetbarát kertművelés:** vegyszermentes biogazdálkodás, zavartalan, kaszálatlan helyek háborítatlan területek, virágzó mezsgyék kialakítása illetve biztosítása, stb.

Kertünkben megfigyelhetjük a madáretetőt (dúcetető), madárodúkat (B és C típusú), kaszálatlan területeket, méhek és lepkék számára virágpor és nektárforrást biztosító virágzó tápnövényeket, kerti tavat, fa és kőrakást, cserjéket, ahol sok hasznos élőlény talál táplálékra, otthonra.

A kert néhány védett állatfaja: imádkozó sáska, fecskefarkú lepke, erdei béka, zöld varangy, pettyes göte, fali gyík, zöld gyík, erdei sikló, tengelice, erdei pinty, szén-cinege, sárgarigó, keleti sün.

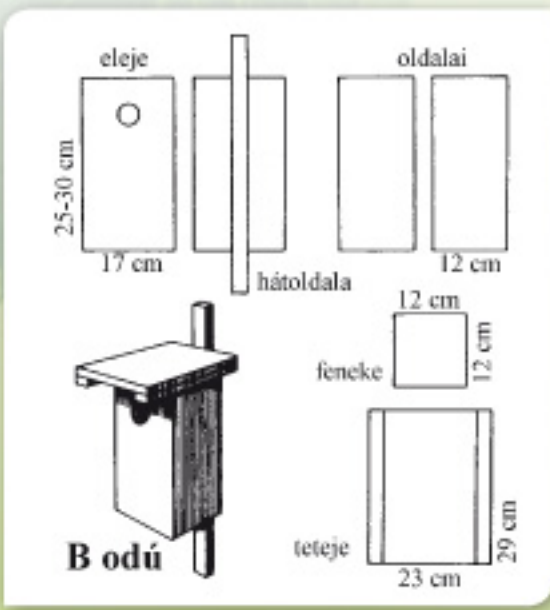
Kardos lepke

Keleti sün

b. Biokert (magaságysok)

A paraszttudvaroknak tartozéka volt a palántás. Ez rendszerint 50-70 cm magas vesszőkből, száraz kukoricaszárból, dohánykórókból készített 2 méter széles és igény szerint 4-10 méter hosszú, téglalapalakú elkerített terület volt. Az így körbezárt területet tavasszal megtöltötték trágyás-humuszos termőtalajjal, legfelülre meg porhanyós, lehetőleg erdei föld került. Abba dugványoztak, ültettek hajtásokat, palántákat, vagy vetettek magokat. A magoncokból kifejlődött palántákat, palántacsemetéket megerősödésük után kiszedve a végső helyükre, a paprika-, uborkaföldekre ültettek ki. Az évezredek óta bevált palántásnak a mai dísz- és haszonkertekben is helye van. Az emelt ágyas kertész-

B odú tervrajza

kedés sok előnyt kínál a hagyományos kertműveléssel szemben. A legfontosabb, hogy ki tudjuk használni a növények egymásra gyakorolt hatását.

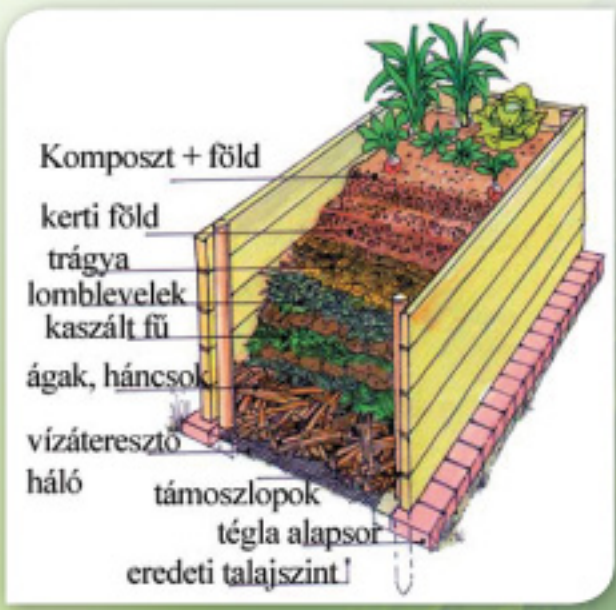
1. Nincs gyomlálás – „rabszolgamunka”, amit a hagyományos kertészetben eltöltünk a gyomstratégiájú növényfajok visszaszorításával. Ezzel szemben az emelt ágyásban alig, vagy egyáltalán nem kell gyomokat irtani. Miután feltöltöttük az ágyásokat a talajjal, a később kikelő gyomokat egyszerűen kihúzzuk a földből.

2. Nem kell műtrágyázni - az emelt ágyásra kiszórt komposzt, növényi hulladék és zöldtrágya megfelelően lazítja és tápanyaggal látja el a talajt.

3. Nagyobb hozam kis helyen - köszönhetően a laza jó minőségű és szerkezetű talajnak szebb és jobb minőségű zöldségeket tudunk termelni. Itt lehet igazán kihasználni a vegyeskultúra lehetőségeit.

Magaságys körömvirággal betelepítve

Magaságys tervrajza

4. Nincs talajtömörödés - az emelt, magas ágyásos kertekben nem járunk még véletlenül sem a talajon, így nincs talajtömörödés.

5. A kert adottságaihoz alakíthatjuk az ágyásainkat.

6. Egészséges biotermékek - kiválóan nőnek itt az olyan növények is, melyek a pangó vízre érzékenyek. Petrezselyem, sárgarépa, retek és valamennyi saláta.

7. Kert hajolgtatás nélkül - a magasságot az igényeinknek megfelelően alakíthatjuk ki, így kényelmesen tudjuk gondozni, ápolni az ültetvényünket.

8. Kevesebb vízzel, ritkábban kell locsolnunk - A komposztal jól feltöltött magasság talaja nehezebben szárad ki, mert a komposzt a nedvességet megőrzi. Miután a növényzet összearát, szintén takarja, árnyékolja a talajt.

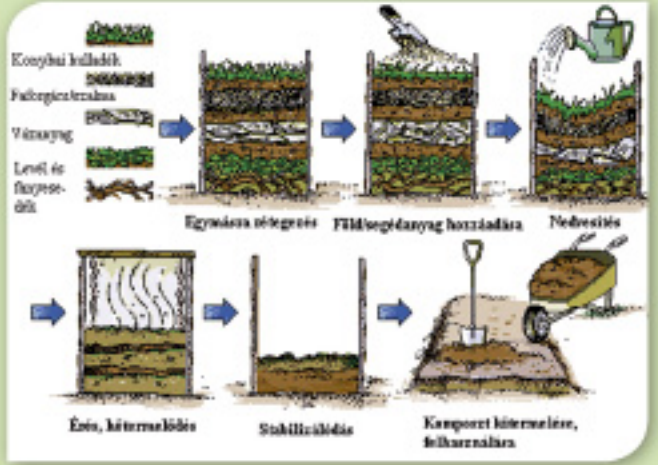
9. Nincs ásás - Csak fel kell tölteni az ágyat komposzt - föld keverékével, ősszel zöldtrágya növényvel bevetni, és az ástó akár el is felejtethetjük.

10. Idő takaríthatunk meg, nagyobb sikerrel - kevesebb időt kell a kertben munkára fordítanunk, hisz a talajmunkák, mint az ásás, rotálás, gereblyezés, a teljes tenyészidő alatti gyomlálást az emelt vagy magassított ágyással megszüntetjük.

Kertünkben négy magasságys található, bennük egynyári fűszer és gyógynövényekkel (csombor (borsfű), bazsalikom, sáfrányos szeklice, körömvirág, majoránna, stb.) illetve méheket és lepkéket vonzó virágok (mézontófű (facélia), takarmánylucerna, vöröshere, fehérhere, bíborhere, szöszös bükköny, lóbab, takarmánybaltacim, erdei csillagfűrt, olajretek, fehér mustár, pohánka, stb.). Később zöldségek is kerülhetnek ide.

c. Komposztáló

A talaj életének meghatározója a tápanyagokban és élőlényekben gazdag humusz. A humusz természetes körülmények között a talajlakó élőlényeknek köszönhetően folyamatosan képződik az erdőben a lehullott

A komposztálás menete